

Obertura econòmica: sí, sempre que no sigui 'pa per avui i gana per demà'

Cristòfol FERRI i CINTAS

Índex

Introducció
Educats per al canvi
Situació actual de la societat andorrana
Els països veïns
Obertura econòmica
Economia sostenible
Pilars econòmics d'Andorra
Teixit econòmic tradicional
Banca de micro crèdits
Seguretat empresarial i jurídica
Balanç sobre l'obertura econòmica
Conclusions

Introducció

Obertura econòmica: obrir les portes econòmiques al món on l'economia s'ha d'ajustar a noves realitats de mercats, transformacions comercials i relacions laborals i socials. (Lliure Circulació)
Accions actuals: full de ruta per fer reformes estructurals i aconseguir un nou model econòmic a través d'una obertura econòmica. Però fins que arriba aquesta bonança econòmica, què fem?

Obertura Econòmica. Estem educats per al canvi?

Primer caldria plantejar-se si, avui per avui, la societat andorrana està preparada per l'obertura econòmica, i això que diversos governs de colors polítics diferents han intentat i continuen intentant educar-nos des de l'any 2006 amb la llei de reforma econòmica; la creació de l'Agència Andorra 2020 (que també posseïa un pla estratègic de reforma fiscal), durant els anys 2007 i 2008 amb la primera fase de la llei de societats, la llei de comptabilitat i, per acabar, la llei d'inversions públiques. I tot això, fins al dia d'avui que la imposició directa es basa en tres impostos:

sobre societats, sobre la renda d'activitats econòmiques i sobre la renda dels no-residents fiscals, i finalment la Llei d'inversió estrangera (2011).

També s'ha de deixar constància que, amb data 14 de març de 1993, es va aprovar en referèndum la Constitució del Principat d'Andorra, en què es reflecteix, en el Capítol VI *Dels deures dels andorrans i dels estrangers*. Article 3. "Totes les persones físiques i jurídiques contribuïran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals."

La societat andorrana ha fet els deures? Potser no. Un exemple és, amb data 19 d'abril de 2012, que prop d'un 42% les empreses andorranes no han dipositat els comptes, mínim requisit de transparència en països veïns per realitzar transaccions comercials, inversions i compravenda d'accions i/o participacions.

Situació actual de la societat andorrana

Persianes abaixades. Un teatre urbà sense vida?

Quan parlo de societat andorrana no simplement em dirigeixo *al gran empresari* sinó, també, als petits empresaris, als emprenedors, als autònoms (veritables creadors de riquesa i llocs de treball) i, finalment, a les famílies, ja que el 5,5% de la població viu per sota del llindar de la pobresa relativa (departament de Benestar, abril 2012), que en dia d'avui estan caient en un pou de greus dificultats, que observen i pateixen les tensions econòmiques dels darrers anys i pensen que el futur és, com a mínim, preocupant i, que sumat a aquesta situació econòmica (possibilitat de perdre la feina, tancar les portes del meu petit negoci i/o el meu projecte com a emprenedor no poseïx de recolzament), també pateixen una tensió social, anímica i pèrdua en la confiança política.

Quan érem rics, o així ho creïem?

El diner és un bon servent però un mal amo: té sota el seu domini la societat i serveis.

Els països veïns i com ens afecta al Principat

En el dia d'avui, podem dir que la nostra economia és fràgil, no perquè la societat andorrana no tingui empenta, sinó perquè anem a remolc de la situació econòmica i financera dels nostres països veïns, que actualment no tenen clar cap a on han de remar.

Espanya. Enquestes i notícies:

Una enquesta realitzada per Estudio Kar 2011 d'Ipsos, presentada a Madrid amb data 16 de gener de 2012, diu entre d'altres dades:

"[...]analistes que consideren que la crisi econòmica, lluny d'arribar a la seva fi, empitjorarà durant el 2012, segons un 52%, periodistes (42%) i directius d'empresa (38%), que també auguren una reculada o un estancament [...]"

Ministra d'Ocupació i Seguretat Social, amb data 7 de febrer 2012, Fátima Báñez: "Les dades de l'economia de 2012 són esborronadores."

Endeutament del sector privat o crisi espanyola: un problema central per a la zona euro.

A Andorra

Així ho reflecteix el PIB al Principat. L'any 2010, els únics sectors en positiu han estat transport/comunicacions i administracions públiques; i a la contra, el sector més castigat és la construcció, que baixa un 17,80 %, com també el sector de la banca és preocupant, amb una ràtio de morositat que ha arribat a un 2,93% quan el 2005 era d'un 0,52%.

Totes aquestes dades es reflecteixen, tanmateix, en la baixada d'assalariats els darrers cinc anys, d'un 8% aproximadament; l'augment del nombre de persones que busquen feina o els beneficiaris que reben la prestació per desocupació involuntària mes darrere mes (segons el Servei d'Ocupació), i el tancament d'un nombre important d'establiments (els més castigats, empreses familiars i autònoms en qualsevol sector).

Massa salarial i atur

19 d'abril del 2012 "[...] A part del sector de la construcció, encara amb un -14% en tendència anual, les dades mostren una tendència negativa dels sectors d'indústries manufactureres amb un -7%, comerç a l'engròs i intermediaris del comerç amb un -6,5%, i transports i comunicacions amb el -4,5%, de tendència anual per aquest mes [...]"

28 de Maig 2012 "[...] la situació no millora i en el que portem d'any ja han tancat la meitat de les companyies de l'any passat [...]"

7 de juny 2102 "[...] Sr. Martí, cap de Govern d'Andorra, expressa la seva inquietud per l'augment dramàtic d'atur ara i en futur pròxim [...]"

L'Associació de Contractistes d'Obra (Acoda), sembla que no té fi i que fins i tot va pitjor. L'associació alerta que s'estan perdent empreses del sector "valuoses i amb talent en la seva activitat tradicional".

...Molt 'pa per avui i gana per demà'

Potser cal posicionar-se i dir: obertura econòmica, sí, sempre que no representi, com indica la dita castellana, *pa per avui i gana per demà*. És a dir, un avui amb entrada fàcil de capital però amb distorsions o desajustos econòmics i socials en un futur.

L'obertura de la inversió estrangera potser s'hauria de fer per fases i selectivament, segons el sector; és a dir, obrir-la a empreses que aportin valor afegit, creació de riquesa i no solament capital, si no correm el risc que aquestes empreses divideixin el nostre mercat tradicional i familiar.

Cal dir que el Principat no posseeix un gran sector anomenat indústria que pugui exportar a l'exterior i que aquesta obertura econòmica podria interpretar-se com una intrusió de societats i capital estranger *especuladors* al nostre país. Pensem que aquest col·lectiu només desitja el seu estatus personal, els seus privilegis i beneficis, i que parlen de valors i de drets a la lleugera, convertits en un tòpic buit de continguts.

A dia d'avui no està aprovada la llei de comerç, "preocupació per al petit empresari andorrà".

Economia sostenible i valors afegits

Això sí, posseïm uns grans valors afegits: petit país, ubicació i gran riquesa natural i patrimonial... I aquí la meua reflexió: caldria sumar esforços a consolidar els dos actuals grans pilars de l'economia andorrana, que són el turisme i el comerç, i convertir-los en una economia sostenible basada "en el desenvolupament que satisfà les necessitats actuals de les persones sense comprometre la capacitat de les futures generacions per satisfer les seves".

I llavors, paral·lelament, plantejar-se l'obertura econòmica.

Pilars econòmics d'Andorra: turisme i comerç

El turisme és un dels principals sectors econòmics i constitueix una de les activitats que més repercussió té sobre la sostenibilitat econòmica. El Principat posseeix un producte en brut que no està prou valorat: natura, cultura, gastronomia, rutes turístiques, patrimoni...

Per exemple, el turisme ecològic no solament beneficia l'ecosistema sinó, també, la comunitat. Tanmateix, és un turisme alternatiu que pot subdividir-se entre molts d'altres, turisme rural, turisme científic i verd, turisme d'aventura, etc.

En un aspecte econòmic, l'ecoturisme pot aportar, gràcies a l'entrada d'aquestes divises estrangeres, uns ingressos tant directes com indirectes i, no simplement això, amb una bona gestió al darere podria contribuir al desenvolupament d'activitats educatives i científiques (R+D) i a la millora de les àrees protegides si en reinvertim, una part, en la conservació i l'ús sostenible. Cal vigilar amb la nova aplicació de l'IGI; si no està controlat a la baixa penalitzarem el turisme i el comerç.

També, dins el sector turístic, es pot apostar pel sector dels congressos internacionals (R+D). El Principat d'Andorra, un país de reunions, convencions, jornades i viatges d'incentius. Malgrat l'entorn de crisi, el sector es perfila com a estratègic i amb capacitat per generar ocupació i ingressos directes i indirectes.

De quin tipus? Els sectors generadors d'aquest tipus d'esdeveniments poden ser, principalment, els relacionats amb les professions medicosanitària, l'activitat comercial i les aplicacions tecnològiques i industrials (R+D).

Segons les dades de l'*Informe de Mesurament de Turisme de Reunions a Espanya*, cada participant en un congrés, convenció, jornada o viatge d'incentius realitza una despesa mitjana diària de 371,39 euros, inclosos la inscripció, el transport, l'allotjament, l'hoteleria i despeses relacionades amb l'oci, la cultura o el comerç. (Diari *Expansión* 22/02/2012)

De retruc, aquest turisme beneficia el comerç, l'altre gran pilar de l'economia andorrana, en ser una font de riquesa que engloba molts altres sectors implicats: hoteleria, petita empresa familiar de serveis, construcció, sistema financer, etc.

Comerç: per què no canviem la idea actual de comerç *purament instrumental* per al creixement econòmic d'una minoria, pel *comerç just*? Això no significa *caritat* sinó tan real com viure dignament en el dia d'avui per deixar una herència amb garantia als nostres fills i néts, arribar a un futur amb una política econòmica i social més equitativa per a tothom.

Mètode víking = millorar la qualitat de vida retornant el sentit a l'empresa i a la cultura corporativa.

Teixit econòmic tradicional: agricultura i ramaderia. El gran oblidat?

No ens oblidem del sector primari (agricultura i ramaderia), els nostres orígens. Aprofitem la situació de crisi actual per potenciar, apostar i desenvolupar la producció pròpia de productes autòctons per al consum intern i per a l'exportació.

Aquí també podríem incloure la silvicultura: cura dels boscos orientada a obtenir el màxim rendiment sostingut dels seus recursos i beneficis (biomassa).

Agricultura ecològica

L'agricultura ecològica, orgànica o biològica, és un sistema per conrear una explotació agrícola autònoma basada en la utilització òptima dels recursos naturals.

Aquest sector ens convida a la reestructuració i creació de llocs de treball a curt termini i sostenibilitat econòmica i mediambiental.

Creació d'una banca de microcrèdits per a projectes empresarials

Més microcrèdits per a nous i existents petits projectes empresarials, subvencionats per administracions públiques i/o societats privades, entitats bancàries i/o de crèdit, amb interessos moderats. Govern d'Andorra - Cambra de Comerç, l'Associació de Bancs (ABA), Andorra Desenvolupament i Inversió SA (Adisa)

"No simplement el premi innovadors un cop l'any, així com microcrèdits subvencionats pel Govern a uns quants".

4 de març de 2010: el consell de ministres aprova un decret per un import de 12,5 milions d'euros que avalarà nous projectes d'emprenedors i la modernització de negocis ja existents.

28 de juny de 2011: cinc projectes de vint projectes empresarials tindran accés al crèdit tou.

9 de febrer de 2012: pla de crèdits tous per a comerç i hotels.

Les condicions per obtenir un microcrèdit és tenir un projecte empresarial d'autoocupació o cooperatiu viable.

Seguretat empresarial i jurídica. Hem fet els deures?

Quan parlem d'obertura econòmica no és, simplement, la realització d'una llei per a l'obertura de capital estranger, o signatures de convenis de doble imposició, o reforma tributaria sinó, també, hem de reflexionar sobre:

- Circulació de treballadors.
- Sistema de quotes, segons les necessitats reals del país.
- Globalització del comerç i la competència.

*Monopoli o oligopoli**

El monopoli és la situació en què una empresa és qui pot influir en el preu, es caracteritza per ser única. Ser capaç de satisfer la demanda de tot el mercat.

Posseeix el coneixement de l'estructura de la demanda del mercat.

L'oligopoli es dona quan poques empreses tenen influència en els preus del mercat.

Existeixen pocs venedors.

Cap d'elles no domina però, en ser pocs, poden associar-se per influir sobre els preus i les quantitats.

Existeixen empreses amb capacitat d'actuar en col·lusió.

- Creació de criteris transparents.
- Obertura de serveis públics.

*Proteccionisme. Entre d'altres, competència a l'STA.

- Lliure circulació de mercaderies.
- Comerç deslleial.
- Legislació antidúmping. (Dúmping = fixació de preus predadors. És la pràctica de vendre un producte o servei a un preu molt baix amb la intenció d'expulsar els competidors fora del mercat o de crear barreres d'entrada per als potencials nous competidors.
- Altres...

No confondre obertura econòmica amb liberalisme desenfrenat

Això simularia fer una *bombolla* que, justament aquestes persones que l'han creada –*poder econòmic i polític a l'ombra*–, paradoxalment seran les primeres que posaran fi a les polítiques de benestar social i d'altres i, com he comentat al principi, en un futur poden trobar-se, un altre cop, en un pou econòmic, social i polític més profund que l'actual. Potser, millor ara que més endavant, haurem de fer balanç.

"Un economista que és només economista no pot ser un bon economista". Velmon L. Smith, premi Nobel d'Economia 2002.

Reflexió: potser en el dia d'avui la millor matemàtica és la filosofia.

Conclusions

Estem preparats? Potser ens estem precipitant? Des de la mirada d'una persona del carrer.

Març del 2012: conversa amb un petit empresari i autònom massanenc: "Aquí el que passa és que hi ha molt d'economista que pensa que la crisi es resol amb lleis i s'oblida de *la tortura*, del dia a dia, dels petits empresaris i del carrer (famílies)."

Vist des de la mirada d'una persona de carrer, *actualment* aquesta obertura econòmica solament facilitaria el finançament de societats que l'administració pública posseeix en un 100% o bona part important de participacions. És a dir, una privatització encoberta per reduir dèficit de les administracions, així, com algunes de les grans empreses i societats del país: "creixement econòmic per a una minoria". Amb la pregunta a l'aire si aquestes reformes posseeixen un esperit de servei al ciutadà, d'igualtats d'oportunitats, així com de fomentar i garantir la cohesió social.

Hem fet tard?

Vista la situació i la conjuntura econòmica dels nostres països veïns així com també l'europea i la mundial, que no són gaire dolces, ja us he comentat anteriorment que anem a remolc d'aquestes economies.

Potser hauríem d'anar un pas més endavant i, mentre no arribi aquesta *possible bonança econòmica* gràcies a l'obertura de capital estranger, *que no és d'avui per l'endemà*, no permetem que s'enfonsi un vaixell sense rumb i que fa aigües. Així doncs, ajudem el teixit econòmic primari, els pilars anomenats turisme i comerç, i convertim-nos en un país de valor afegit (R+D), apostant per l'obertura i ajudes a empreses de noves tecnologies, ja que la tecnologia és un element essencial per assolir la sostenibilitat, però sempre amb criteris de responsabilitat i futur.

Agraïments:

- Executiva dels Verds d'Andorra. En especial a: Antònia, Jael, Isabel i Juli, per la seva implicació.
- Chantal Roca, pels seus consells professionals de màrqueting i comunicació.
- Societat Andorrana de Ciències.

Cristòfol Ferri i Cintas,
representant del partit dels Verds d'Andorra